

PERFORMANS SPORLARININ FAİR-PLAY RUHU, AHLAKSAL AMACI VE SOSYALLEŞMEYE ETKİSİ*

Bayram KAYA**
Semiya TUNCEL**

Makale Bilgisi/Article Info

Geliş/Received: 25/11/2021; Düzeltme/Revised: 28/05/2022

Kabul/Accepted: 29/05/2022

Araştırma Makalesi/Researc Article

Atıf/Cite as: Kaya, B. ve Tuncel, Semiya (2022). Performans Sporlarının Fair-Play Ruhu, Ahlaksal Amacı ve Sosyalleşmeye Etkisi.
DÜMAD (Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi), 5(1), 51-70.

Özet

Yaşamın bir parçası olan ve aktif veya profesyonel katılımı bazen eğlenmek amacıyla bazen de izleyici olarak ilgilenilen spor, toplumsal bir faaliyettir (Yenerer, 2013).Performans sporu, amatör sporun bir aşaması ve bu aşamayı gerçekleştirebilen sporcunun yaptığı çalışmaları amatörlük çerçevesinin dışına taşıyarak ücret karşılığında yapmasıdır (Şahin, 1990).Günümüz performans sporunun en belirgin özelliği rakibine zihinsel, duygusal ve fiziksel yönlerden baskı kurarak fair play ve oyunun ahlaki yapısını önemsemeyerek kazanma şansını yükseltmeye dayalıdır (Lumpkin, 2003).Sporun karakter oluşturduğu kabul edilmesine rağmen, yarışma sporu karakter gelişimine olumsuz etkilerinin olduğuna yönelik kanıtlar da vardır. Yarışma, rekabet ahlak problemi yaratabilmekte, prososyal (özgeci) davranışları azaltıp antisosyal davranışı destekleyebilmektedir (Lemyre, 2002).

Bu araştırmada, performans sporunun fair play ruhu, ahlaksal amacı ve sosyalleşme gibi değerlere etkisinin olup olmadığına bakmak için konuyla ilgili çalışmalar taranmıştır. Toplanan dokümanlar konunun içeriğine göre sınıflandırılarak analiz edilip raporlaştırılmıştır.

Sonuç olarak; profesyonel sporcuların amatör sporculara göre daha kazanma baskısı ve maddi kayıp gibi nedenlere bağlı olarak daha az iyi davranışlar sergilediğini, performans sporunu yapma yılı arttıkça iyi davranış sergileme oranının azaldığını, Temaslı sporun sporcuların güzel davranış

* Bu araştırma sürecinde; TR Dizin 2020 kuralları kapsamında “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde” yer alan tüm kurallara uyulmuş ve yönergenin ikinci bölümünde yer alan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemlerden” hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Ayrıca bu araştırma “Etik Kurul İzni” gerektirmeyen bir çalışmadır.

** Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, (e-mail: bayramkaya400@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-0249-5572).

** Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, (e-mail: semiya.dolasir.tuncel@ankara.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0075-821X).

sergileme oranını azalttığı, lig seviyesi yükseldikçe saygı, doğruluk ve iyi oyun gibi değerlerde bir artış olduğunu, sporcuları genel olarak antisosyal yaptığını, cinsiyet değişkenlerine göre ise kadınların fair play ve ahlak anlayışının erkeklere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ülkemizde fair play ve spor ahlakını yakalamak için çeşitli zamanlarda değişik uygulamalara gidilmiştir. Ancak bu uygulamalardaki raporların özensiz ve yanlış doldurulması, performans sporunda başarı odaklı ve fair play anlayışından yoksun bir yol çizilmesi bu uygulamalarda tam anlamıyla verimli bir sonuç alınamamıştır.

Anahtar kelimeler: Performans Sporları, Fair-Play, Ahlaksal, Sosyalleşme

THE EFFECT OF PERFORMANCE SPORTS ON FAIR-PLAY SPIRIT, ETHICAL PURPOSE AND SOCIALIZATION

Abstract

Sports, which is a part of life and sometimes for fun and sometimes as a spectator with active or professional participation, is a social activity (Yenerer, 2013). Şahin, 1990). The most distinctive feature of today's performance sports is based on increasing the chance of winning by putting pressure on the opponent in mental, emotional and physical aspects, by ignoring fair play and the moral structure of the game (Lumpkin, 2003). There is also evidence that it is. Competition can create a moral problem, reduce prosocial (altruistic) behaviors and support antisocial behavior (Lemyre, 2002).

In this research, related studies were scanned to see whether performance sports have an effect on values such as the spirit of fair play, moral purpose and socialization. The collected documents were classified according to the content of the subject, analyzed and reported.

As a result; Professional athletes exhibit less good behavior than amateur athletes due to reasons such as pressure to win and financial loss, the rate of good behavior decreases as the number of years of performance sports increases, Contact sports reduces the rate of good behavior of athletes, as the league level rises, respect, accuracy and good game play. It has been determined that there is an increase in values such as, that it makes the athletes antisocial in general, and that women's fair play and moral understanding are higher than men according to gender variables. In our country, different practices have been applied at various times in order to achieve fair play and sports ethics. However, sloppy and wrong filling of the reports in these applications, and the drawing of a success-oriented way in performance sports without a fair play understanding have not been fully productive in these applications.

Keywords: Performance Sports, Fair-Play, Moral, Socialization

Giriş

Yaşamın bir parçası olan ve aktif veya profesyonel katılımı bazen eğlenmek amacıyla bazen de izleyici olarak ilgilenilen spor, toplumsal bir faaliyettir (Yenerer, 2013). Önceleri sosyal ve kültürel bir etkinlik olan spor zamanla sektör haline gelmiştir (Ongan ve Demiröz, 2010). Sektör haline gelen spor performans sporu olarak anılmaya başlamıştır.

Performans sporu, Amatörlük aşamasını gerçekleştiren sporcunun ücret karşılığında yapmasıdır (Şahin, 1990). Dolayısıyla belirli bir aşama kaydetmiş amatör sporcunun kendi geçimini ve geleceğini spora vermesi şeklinde de tanımlayabiliriz.

Armağan (1981) amatörlük sporunu kitle sporu, profesyonel sporu ise meslek sporu olarak tanımlamıştır. Performans sporu (profesyonel spor), bireylerin dikey hareketlik içinde olmalarını sağlayan, bireyleri çoğu zaman sosyo-ekonomik yönden geliştiren önemli bir araçtır (Demirbolat, 1988).

Yarışma sporlarında bazı kendine has özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler sporun sınıflanmasına olanak tanımaktadır. Bunlardan ilki, bireysel olarak doğaya karşı yapılan yarışmalardır. Rafting, kayak, dağcılık gibi bu aktivitelerde bireysel olarak doğaya karşı mücadele vardır. İkinci yarışma aktiviteleri ise bireysellik ve karşılaşmalardır, burada bir başkasıyla yarış söz konusudur. Uzun atlama, jimnastik, yüksek atlama gibi insana karşı yapılan yarışmadır. Üçüncü yarışma sporu ise yine bireysel olarak yüz yüze yapılan tenis gibi aktivitelerdir. Son kategoride ise basketbol, futbol, hentbol gibi takım sporları yer almaktadır (Boxill, 2003). Tüm bu spor branşlarında fair-play, oyun ahlakı gibi değerler önemli olsa da günümüz performans sporunun en belirgin özelliği rakibini psikolojik, fiziksel ve duygusal baskı altına alarak oyun ahlakı ve fair-play anlayışından uzak, kazanma şansını yükseltmeye dayalıdır (Lumpkin, 2003).

1. Fair-Play

Fair play kavramı yarışmalarda iyi ve kötü davranışlar için geliştirilmiş kavramdır. “Fair” kavramı 1175 tarihli hitabe kitaplarında ‘tarafsızlık’, ‘adalet’ olarak tanımlanmaktadır (Loland, 2002). Sporda fair-play, kural bilincine bağlı kalmayıp sosyokültürel ve ahlaki normlarını da içine alan bir kavramdır (Yıldırım, 1992).

Sporda bir kazanç sağlanabilir ancak sporda özü gereği iyi oyun hep yerini korumaktadır. Amatörlük özelliği yitirilmemek şartıyla spor profesyonelce yapılabilir. Amatörlüğün yitildiği yerlerde dürüst oyun (fair-play) kavramı ön plana çıkar (Erdemli, 1996). Uluslararası fair-play komitesine göre “fair-play, bir takımın veya sporcunun mağlubiyeti ya da performansının düşmesini göze alarak yaptığı bir jesttir” (Şahin ve ark., 2014). Fair-Play, aldatıcı yollarla rakibini yenmek değil, özgür ortamda gerçekleşebilen dürüst oyun olarak görülmelidir (Covrig, 1996). Oyunlarda segilenen fair play davranışlar bireyleri birbirine yaklaştırarak çatışmayı önler (Kaidal, Badaki ve Sanusi,

2014). Sonuç olarak fair-playi günümüzde sporcuların başarısında veya yenilgisinde ölçülü davranabilmesi olarak düşünebiliriz.

2. İnançlar

İnancı genel olarak doğruluğu kabul edilmiş fikirler olarak söyleyebiliriz. İnançlar çoklu bakış açısıyla psikolojik bir fenomen olarak karmaşık bir yapıya sahiptir. İnançlar doğruluğu kabul edilen fikirler olduğundan daima bilişsel bir oluşum içerisinde dirler (Hoffman, 1994).

Tutumlar

Tutum bireye ait olan bir eğilimdir. Doğrudan gözlemlenebilen bir özellik değil, ancak bireyin gözlenebilen değerlerinden çıkarsama yapılabilen ve o bireye atfedilen bir eğilimdir. Yani tutum gözlenebilen ortaya konan bir davranış değil, davranışa hazırlayıcı bir eğilimdir. Tutumlar bireyin düşünce, duygu ve davranışlarıyla ilgili olmak üzere üç ögeden oluşmaktadır (Kağıtçıbaşı, 2005).

Değerler

Rokeach'a göre değerler, kişilerin davranış şekilleri ve yaşam hedefleri hakkındaki inançları olup kişiye rehberlik eden çok yönlü standartlardır. Değerler temel insan ihtiyaçları olduğu için duyuşsal ve motivasyonel olarak yaşamımızda önemli rol oynamaktadır. Değerler yalnızca kişisel ihtiyaçlar değildir aynı zamanda geleneksel ve sosyal ihtiyaçlar olarak da karşımıza çıkar. Rokeach'a göre amaçsal ve araçsal olmak üzere iki tür değer bulunmaktadır. Rokeach, ayrıca değerleri kendi içinde kişisel ve sosyal olarak da ayırmaktadır (Shields, 1994).

Şekil 1: Rokeach'a göre Değer Kavramı

Araç Değerler		Amaç Değerler
Kişisel	Yarışmacı Değerler	Kişisel Temel Değerler
Sosyal	Ahlak Değerleri	Sosyal Temel Değerler

Ahlak

Ahlak kavramı değer kavramı ile yakından ilişkilidir. İnsanlar futbol maçına girmek için deliler gibi koşuşturarak birbirlerini ezdiklerinde çoğumuz büyük öfke duyarız. Çünkü insan yaşamında yüksek değerler yer almaktadır. Benzer olarak sporcuların ilaç testleri pozitif çıktığı zaman çoğumuz hayal kırıklığı yaşarız; çünkü bizim sağlık, adalet, onur gibi değerlerimiz bulunmaktadır. Ahlakı bir makine olarak hayal edersek onu çalıştıran yakıt değerlerimizin gücüdür (Shields, 1994).

3. Profesyonellik ve Fair Play

19. Yüzyılın başlarında, buhar gücünün kullanılmaya başlamasıyla insanların daha çok boş zamanları olmuştur. Bu gelişmelerden sporun da etkilendiği görülmektedir. Bu gelişmelerden biri de boş zamanlarının çok olmasından dolayı spor yapmayı tekelinde bulunduran soylu sınıfının tribüne çekilmesiyle yerlerini sporu meslek edinen kişiler almıştır. Sporun hızla gelişmesiyle birlikte

profesyonellik de kökleşerek yerini almıştır (Fişek, 1998). Spor oynasal içeriğinin en iyi bölümünü kaybetmiştir. Oyun daha ciddi hale gelerek oynasal ruhun önüne geçmiştir (Huizinga, 1995).

Üstün performans göstermek, zafer kazanmak profesyonel sporculukta maddi kazanç için çok büyük önem arz etmektedir. Başarısızlıklar profesyonel sporcuları işsiz bırakacağından rakiplerine kuşkulu gözle bakmak ve onları kendi yaşantılarını elinden almaya çalışan kişiler olarak görmek sporcular için kolay olabilmektedir. Bu şartlarda sporcunun özen ve dürüstlük göstererek rakibiyle samimi bir şekilde karşılaşması, belirlenmiş sporcu ahlakı çerçevesinde rekabet etmesi hatırı sayılı bir ispat olarak görülebilir (Keating, 1964). Görülüyor ki profesyonellik başarı isteğiyle birleşince fair-playi yok etmektedir. Bundan dolayı profesyonel sporcuların özellikle de futbolda fair-playe uymadıklarını görebilmekteyiz. Spor ahlakına uygun olsun veya olmasın amaç sadece kazanmaya dönüktür. Futbolcuların büyük bir çoğunluğu rakiplerini düşman olarak görmektedirler ve haksız avantajlardan yararlanarak kazanmayı normal bir davranış olarak görmektedirler. Hakeme yakalanmadan yaptıkları kural dışı hareketleri de normal görmektedirler (Sezen, 2003). Oysa ki sporda başarı denilince fair-play çerçevesinde sporun genel ahlak yapısını koruyarak başarabilmek düşünülmelidir (Sezen, 2007).

Profesyonel sporda sporcular taraftarları önünde kazanma baskısıyla adalet, dürüstlük, sorumluluk ve yarar gibi ahlaki prensipler çelişki içinde kalmaktadır. Birey için önemli görülen fair-play ve ahlak anlayışı, kazanma dürtüsünün önüne geçmesi performans sporu da olsa görülmesi istenen bir durumdur (Lumpkin ve ark. 2003).

Performans sporcularında fair-play anlayışı rakibiyle eşit şartlarda yarışma arzusu, rakibin maruz kalacağı haksız durumları gidermek için gösterilen çabayı, kendi yararına uygun olmasa bile hakem kararlarına saygı gösterme, aleyhine de olsa hakemlerin doğru karar almalarına yardımcı olmayı, galibiyette veya mağlubiyette ölçülü davranmayı esas alınması gerektiğini belirtmiştir (Yıldıran, 2004). Kaidal, Badaki ve Sanusi (2014) fair-play davranışlar spor etkinliğindeki tüm bireyleri saygı ve sevgi çerçevesinde birleştirerek çatışmaları önlediğini belirtmişlerdir.

4. Yarışma Sporlarının Ahlaksal Amacı

Spor, kural temelli gönüllülük esasına dayanan özgürce seçilen aktivitelerdir. Rekabetçi olmada fiziksel üstünlük sağlayabilme gerekli bir ögedir (Boxill, 2003). Sporda başarı denilince akla alınan ödül gelmektedir. Sonuçlar başarının sembolünü, anlamını, önemini oluşturmakta, geçirilen süreç ise vurgulanmamaktadır (Boxill, 2003). Bu çerçevede spor kazanmaya endekslendiğinde fiziksel ve psikolojik şiddeti kabul ederek ve ödüllendirerek sporun daha kötüye gitmesine sebep olmaktadır (Lumpkin, 2003).

Spor yarışmaları; genel yapısal amaç, spor temelli amaç ve kasti amaç olmak üzere üç amaç üzerinde gruplandırılabilir. Ancak, bu amaçlar bazı durumlarda çelişki gösterebilir. Örneğin bir

sporunun kasti amacı “oyun ruhuna uygun” oynamakken, bir diğer oyuncunun kasti amacı “ne pahasına olursa olsun kazanmak” olabilir (Loland, 2002).

Spor, bireyin kurallar etrafında mücadele edeceği, hem rakibine saygı duyacağı, hem de değer vereceği bir etkinliktir. Böyle olmazsa orada spordan söz etmemiz mümkün görünmez. Yapılan iş kavga ve düşmanlıktan öteye gitmez (Erdemli, 2008).

Karşılıklı mücadele, sporcuların kurallar çerçevesinde en iyi performansı sergileyerek başarı sağlamalarını kapsamaktadır. Kurallar sayesinde yarışmacılar birbirlerinin yeteneğine saygı göstererek birbirlerine düşmanca davranamazlar (Boxill, 2003). Ancak yarışma sporlarını uzun süre yapan sporcuların ahlaksal ve etiksel davranışlarında düşüşler meydana gelmektedir. Bu bakış açısına göre sporcuların hakeme yakalanmadıkları sürece kendilerine avantaj sağlayacakları kural dışı hareketleri yapabildikleri görülmektedir (Sezen, 2003).

Spor yarışmaları bireylerin kendileri hakkında kabiliyet ve değerleri hakkında bilgilerini test etme imkanı sunmaktadır. Spor branşı ne olursa olsun belirli bir çabayla bireyi ilerletmeye, saygıya, arkadaşlığa ve mükemmeliyete götürecektir (Sezen, 2003).

Sporun karakter oluşturduğu kabul edilmesine rağmen, yarışma sporu karakter gelişimine olumsuz etkilerinin olduğuna yönelik kanıtlar da vardır. Yarışma, rekabet ahlak problemi yaratabilmekte, prososyal (özgeci) davranışları azaltıp antisosyal davranışı destekleyebilmektedir (Lemyre, 2002). Rakip sakatlanınca topu dışarı atmak, rakibinin oyuncu malzemeleri eksikse ona kendi malzemelerinden ödünç vermek, düşen rakibini kaldırmak v.b. davranışlar prososyal davranışlara örnektir (Kavussanu, 2006). Anti sosyal davranışlar ise, rakibi sakatlamak, kasıtlı olarak faul yapmak, hakemi aldatmak gibi davranışları içermektedir. Genç sporcuların prososyal davranışlarının geliştirilmesi antisosyal davranışların azaltılmasına yönelik antrenörler, aileler ve spor psikologları genç yaşta sporcuların görev ve sosyal algı yönelimine önem vermelidir. Ayrıca antrenörlerin genç yaşta sporcuların değer öğrenimlerine ve beceri gelişimlerine önem vermeleri gerekmektedir (Sage, 2007).

5. Yöntem

Bu araştırmada, performans sporunun fair-play ruhu, ahlaksal amacı ve sosyalleşme gibi değerlere etkisinin olup olmadığına bakmak için konuyla ilgili çalışmalar taranmıştır. Belge tarama modeli geçmiş veya halen var olan bir durumu bulunduğu ortamdan olduğu gibi betimlemektir (Karasar, 1997). Araştırmada kullanılan veriler yerli ve yabancı kaynaklardan elde edilmiştir. Ulaşılan yerli ve yabancı makale, kitap, dergi ve internet aracılığıyla elde edilen dokümanlar belirlenen amaçlar doğrultusunda toplanmıştır. Toplanan dokümanlar konunun içeriğine göre sınıflandırılarak analiz edilip raporlaştırılmıştır.

6. Bulgular

Performans Sporlarında Yarışma Anında İyi Davranışlar Sergilenebiliyor Mu?

Asıl amacı insanların birbirine yaklaşarak barış, kardeşlik, sevgi ve saygı içerisinde yaşamak olan sporda, özellikle performans sporunda da durumun aynı olup olmadığına bakmak amacıyla alandaki çalışmalar incelenmiştir.

Sezen (2007) yapmış olduğu çalışmada Turkcell Süper Lig’de yer alan ve tesadüfi yöntemle seçilmiş 7 futbol takımından toplam 130 futbolcunun sportmenlik yönelimlerinin zayıf olduğunu belirtmiştir.

Tjolsvold, Johnson’ın 1984 yılında yapmış olduğu araştırmada rekabet sporunu yapan sporcuların birbirlerini anlamada ve iyi davranışlar sergilemede sıkıntılar yaşadığını belirtmiştir.

Shields ve ark. (1994) yarışma sporunun yapıldığı ortamdan daha farklı olan beden eğitimi derslerinde iyi oyun davranışlarının daha çok sergilendiğini belirtmiştir.

Bredemeier, Shields (1986); Pilz, (1995) performans sporlarına uzun süre bağlı kalan sporcuların ahlaksal davranışlarında bozulmalar meydana geldiğini belirtmişlerdir.

Bilir (2014) yapmış olduğu elit sporcular üzerindeki çalışmada temaslı sporlarla uğraşan sporcuların şiddete daha meyilli olduğunu tespit etmiştir.

Erdoğan (2014) profesyonel futbolcularla yaptığı çalışma sonucunda; oynadıkları lig arttıkça dürüstlük ve paylaşım, saygı ve doğruluk ve iyi oyun gibi değerlerde artış olduğunu tespit etmiştir.

Performans sporunda kişiler başarıyı amaçladıkları anda rakibe zarar verme, onu düşman olarak görme, aldatma gibi her şeyin mümkün olduğu durumları kullanarak yalnızca kazanmaya odaklanmaktadır (Boxill, 2003).

Özellikle, sporun politikaya alet edilmesi ve profesyonelleşme centilmenliğinin, dolayısıyla evrensel ahlak ilkelerin zarar görmesine yol açmıştır. Sporcular büyük meblağlar kazanmaya başlamış, siyasetçiler ise propaganda ve politik çıkarlar uğruna sporu kullanmışlardır (Erdemli, 1996).

- Profesyonel sporcuların amatör sporculara göre daha az iyi davranışlar sergilediğini görmekteyiz.
- Amatör spor ve beden eğitimi derslerindeki iyi davranışlar, profesyonel spordan daha çok olduğu sonucuna varabiliriz.
- Performans sporunu yapma yılı arttıkça iyi davranış sergileme oranının azaldığını söyleyebiliriz.
- Temaslı sporun sporcuların güzel davranış sergileme oranını azalttığı sonucuna varabiliriz.
- Profesyonel sporda lig yükseldikçe saygı, doğruluk ve iyi oyun gibi değerlerde bir artış olduğunu görmekteyiz.
- Spora siyasetin bulaşması iyi davranışlar sergilemeyi azalttığı görülmektedir.

Yarışma Anında Ne Pahasına Olursa Olsun Fair-Play ve Spor Ahlakı Kazanma Duygusundan Önce Mi Geliyor?

Lemyre ve ark. (2002) yapmış oldukları çalışmada yarışma sporu ahlak problemi yaratabildiği ve sporcuları fair-play ruhundan uzaklaştırabildiğini belirtmişlerdir. Lumpkin (2003) kazanma baskısı; adalet, dürüstlük, sorumluluk ve yarar gibi ahlaki prensiplerin önüne geçtiğini belirtmiştir. Luther ve ark. (2004) beden eğitimi derslerinde fair-play ve ahlaki anlayışın ön planda olduğunu söylemişlerdir. Kazanmaya odaklı performans sporunda fiziksel ve psikolojik baskı meşru görülerek ahlaksal açıdan kötüye gidilmesine neden olmuştur (Lumpkin ve ark., 2003). Lovat ve Clement (2008) çalışmasında her ne kadar performans sporu da olsa sporcuların kazanmak adına gösterecekleri kural dışı hareketler sporun fair-play ruhuna ve ahlaki değerlerine zarar vereceğini belirtmiştir. Sezen (2007)'in araştırmasında performans sporunda başarı hırsının fair-play ruhunu alıp götürdüğünü belirtmiştir. Performans sporunda yüksek başarı beklentisi fair-play davranışları yok etmektedir. Bundan dolayı da profesyonel sporcuların diğer grup sporculara göre fair-play kurallarına uymadığını söyleyebiliriz (Sezen ve ark., 2011; Sezen ve ark., 2012). Pilz (1987) 'e göre profesyonel sporcular spor kurallarını uygun gördüğü yerde ve uygun gördüğü şekilde bozarak, hedefi başarı ve sonucundaki ödüle ulaşmak olduğunu belirtmiştir. Profesyonel sporda beklenen bireysel ve toplumsal beklentiler başarı için yapılan kural ihlalleri ve ahlak dışı hareketler sporun içinde olan olağan bir durum olarak algılanmaya başlanmıştır (Yıldırım, 2002). Sezen (2003) profesyonellik, başarı isteğiyle birleşince fair-playi yok ettiğini, profesyonel sporcuların amatör sporculara göre daha yüksek bir oranda fair-play kurallarına uymadıklarını belirtmiştir. Fair-play gittikçe yerleşen ahlaki bir tutum meselesi değil de sportif karşılaşmaların yapısına göre değişen bir tutum olarak görüldüğünü belirtmiştir. Son yıllarda, 'spor kazanıp kaybetmek değil oyunu nasıl oynadığıdır' sözü değişime uğrayarak "kazanmak hiçbir şey değildir, tek şeydir" sözüne bıraktığını görmekteyiz (Hardaway, 2003). Bireyin fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişimi kalıcı, kazanma kavramı ise geçici olduğu için bireyin gelişimi kazanmanın önüne geçmelidir (Lumpkin ve ark., 2003).

- Performans sporunda kazanma baskısı adalet, dürüstlük, sorumluluk ve yarar gibi ahlaki prensiplerin önüne geçtiği söylenebilir.

- Performans sporunda başarıyla gelen ödüllendirme sonucu, ahlaksal açıdan daha kötüye gidilmesine ve sporcuların fair-play ruhunu kaybetmesine neden olduğu görülmektedir.

Performans Sporunun Sporcuların Sosyalleşmesinde Etkisi Var mıdır?

Huizinga ve arkadaşlarının "Oyunun Toplumsal İşlevi" adlı çalışmalarında yarışma sporlarında sporcular kazanma tutkusuyla her yolu tercih edebileceklerini belirtmişlerdir. Sporcuların birbiriyle ilişkilerinden çok kazanma güdülerinin ön planda olduğunu belirtmiştir.

Lemyre ve ark. (2002) çalışmasında performans sporu sporcuları antisosyal yaptığını belirtmişlerdir. Lumpkin (2003) geçici olan kazanma baskısı; fiziksel, sosyal ve psikolojik vb. kalıcı

etmenlerin önüne geçmiştir. Şahin (2012) ‘‘Elit Düzeyde Takım Spor ve Bireysel Spor Yapan İki Grubun İletişim Becerilerinin Kazanılması’’ adlı çalışmasında elit düzeydeki sporun iletişim becerilerinin fazla olduğu, buna karşın takım sporcusu olmanın ya da bireysel spor yapmanın bu beceri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı sonucuna varmışlardır. Gezer ve ark. (2017) Yaptıkları ‘‘ Farklı Spor Branşlarındaki Elit Sporcuların Sosyal Beceri Düzeylerinin Seçilmiş Değişkenler Açısından Karşılaştırılması’’ adındaki çalışmada elit düzeyde takım sporcularının sosyal beceri düzeyleri, bireysel sporculardan daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Abakay (2010) profesyonel ve amatör futbolcular üzerinde yapmış olduğu çalışmada profesyonellik ve amatörlük sporcuların sosyalleşmesinde etkisinin görülmediği sosyalleşmede eğitim seviyesinin önemli olduğunu belirtmiştir. Performans sporunda aşırı rekabet yaratarak prososyal davranışı azaltarak kişiyi antisosyal yapabildiğini görebiliriz (Lemyre ve ark., 2002).

- Performans sporun sporcuları antisosyal yaptığı bazı çalışmalarda görülmüştür.
- Performans sporunda kazanma baskısı; fiziksel, sosyal ve psikolojik vb. kalıcı etmenlerin önüne geçtiğini söyleyebiliriz.
- Takım sporu yapmanın bireysel spor yapmaya göre sosyalleşmeye etkisinin daha fazla olduğu bazı çalışmalarda rastlanmıştır.
- Elit sporda sporun sosyalleşmeye etkisinde eğitim seviyesinin önemli olduğu sonucuna varabiliriz.

7. Cinsiyet Değişkenine Göre Fair-Play ve Ahlakî Amaç

Beller (1995), Rudd ve ark. (2004), Yıldırım ve ark. (2006) yapmış oldukları çalışmalarda cinsiyet değişkeni açısından fair-play ve ahlaksal amaç değerlendirildiğinde kadın sporcuların erkek sporculara oranla sporda fair-play ve ahlaksal tutumlarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Coulomb-Cabagno ve Rasclé (2006), Papageorgiou (2008), Shields ve ark. (2007), Satcher (2006), Tsai ve Fung (2005) ve Koç (2013), Teke (2018) yaptıkları çalışmalarda kadınların fair-play davranış puanlarının erkeklere oranla daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

- Performans sporunda Fair play ve ahlak değerlerine kadın sporcuların erkek sporculara göre daha fazla uyduğu sonucuna varabiliriz.

8. Branşa Göre fair play ve Sosyalleşme

Teke (2018) yapmış olduğu çalışmada en fazla fair-play örneği gösteren sporcuların hentbolcular olduğunu buna karşılık en fazla fair-play kurallarını çiğneyen sporcuların ise futbolcular olduğunu belirtmiştir.

Yıldırım ve Sezen (2006) çalışmasında fair-play kurallarını en çok çiğneyen sporcuların futbolcular olduğunu vurgulamışlardır.

Sezen (2007) Yapmış olduğu yüksek lisans tezinde profesyonel futbolcular hakeme yakalanmayacaklarına inandıklarında formal fair-play kurallarına uymadıklarını belirtmiştir. Amatör futbolcuların ise profesyonel futbolculara göre kurallara daha çok riayet ettiklerini belirtmiştir.

Sezen ve ark. (2011), Sezen ve ark. (2012) profesyonel futbolcuların rakibe saygı yönelimlerinin düşük olduğu ve haksız avantajlar sağlayarak kazanmayı normal bir davranış gibi kabul ettiklerini belirtmişlerdir.

Stornes ve Ommundensen (2004) voleybolcular üzerinde yapmış oldukları çalışmada sosyalleşme normlarının ve fair-play davranışlarının yüksek olduğu sonucuna varmışlardır.

Bredemeier ve Shileds (1986) yapmış oldukları çalışmada basketbol oyuncularının ahlaki yargılarının yüzücülere oranla daha düşük olduğunu belirtmişlerdir. Sezer (2007) çalışmasında temaslı spor yapan sporcuların fair-play ve ahlaki yapılarını düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Popülerleri ve buna bağlı olarak kazancı yüksek olan performans sporlarında yüksek başarı beklentisi, temaslı sporlarda kendisini fiziksel üstünlük sağlamak amacıyla rakibine yaptığı fiziksel temaslar vb. davranışlar bu spor branşını seçen sporcuların fair-play kurallarını daha çok çiğnediklerini ve ahlak dışı davranışları daha çok sergiledikleri söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak performans sporundaki aşırı rekabet, kazanma baskısı, maddi kayıplar vb durumların endişesiyle Kavussanu ve ark. (2006) belirttiği gibi rekabet ortamında aldatma, kurallara aykırı davranış, kasıtlı olarak rakibi sakatlama gibi davranışların ortaya çıkmaktadır.

Bu araştırma sonucunda; performans sporunun aşırı kazanma baskısı, hatırı sayılır bir kazanım gibi etmenlerden dolayı sporcuların fair-play kurallarına uymadıkları ve ahlak ilkelerine bağlı kalmadıkları söylenebilir. Performans sporcuların fair-play ve ahlaksal davranışları yerini “Kazanmak hiçbir şey değildir, tek şeydir” sözüne bıraktığını görmekteyiz (Hardaway, 2003).

Performans sporunda lig yükseldikçe, temaslı spor haricindeki sporlarda, cinsiyete göre kadın sporcularda fair-play ve ahlaki davranışların daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum yüksek liglerdeki sporcuların iş doyumuyla birlikte üst seviyeden kaynaklı diğer sporculara örnek olabileme kaygısından da olabileceği düşünülebilir. Temaslı sporlarda fair-play ve ahlaki yapıların düşük olması rakibine fiziksel temasla üstünlük sağlayabileceğini düşüncesiyle kural dışı hareketler yapmaları böyle bir sonucun çıkmasında etkili olabileceğini göstermektedir. Kadın sporcuların erkek sporculara göre fair-play ve ahlaki davranışlarının yüksek olması kadınların daha kuralcı ve narin yapıda olmalarıyla ilgili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Branşa göre performans sporunda fair-play ve ahlaki kurallara en fazla uyulmayan sporun ise futbol olduğunu görmekteyiz bu durum ülkemizde popülerleri ve kazanma sonucunda ödülün yüksek olması futbolcuların kazanmak adına her şeyi

yapabileceklerini düşündürmektedir. Sporcuların eğitim seviyesi yüksek olanların fair-play ve ahlaki kurallara uygun davranmaları ise beklenen bir durumdur.

Yüksek başarı beklentisi ve kaybetme endişesi taşıyan performans sporcularında sporun sosyalleşmeye etkisi ikinci planda olduğu görülmektedir. Bunun yanında performans sporunun sosyalleşmeye katkısının da olduğunu belirten çalışmaların olduğu görülmüştür. Bu tür sporların genellikle temas gerektirmeyen sporlardan oluştuğu söylenebilir. Temaslı sporlarda ise rakibini neredeyse düşman gözüyle bakan sporcuların spor faaliyetlerinde sosyalleşmeye etkisinin olmadığını söyleyebiliriz.

Ülkemizde fair-play ve spor ahlakını yakalamak için çeşitli zamanlarda değişik uygulamalara gidilmiştir. Ancak bu uygulamalardaki raporların özensiz ve yanlış doldurulması, performans sporunda başarı odaklı ve fair-play anlayışından yoksun bir yol çizilmesi bu uygulamalarda tam anlamıyla verimli bir sonuç alınamamıştır.

1-Sporculara altyapılarda fair-play, ahlak, iyi oyun gibi değerlerin kazandırılmasında daha hassas davranılabilir.

2-Araştırma elit düzeyde sporcuların dışında antrenör, yönetici ve seyirciler üzerinde de yapılabilir.

3-İlgili federasyonlar sezon boyunca fair-play, ahlak gibi değerlere uyan sporculara hatırı sayılır teşvikler verilebilir.

4-Sporun barış, kardeşlik getiren ve insanları birbirine yaklaştıran toplumsal bir aktivite olduğunu yazılı ve görsel basınlarda sık sık hatırlatıcı programlar yapılmalıdır.

Kaynakça

- Abakay, U. (2010). Futbolda Antrenör İletişiminin Farklı Statüdeki Futbolcuların Başarı Motivasyonu İlişkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Armağan, İ. (1981). *Sporun Toplumbilimsel Temelleri*, Ders Notları, İzmir
- Beller, J.M., Stoll, S. (1995). Moral reasoning of high school student athletes and general students: an empirical study versus personal testimony, *Pediatric Exercise Science*.
- Bilir, P. (2014). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Şiddet Eğilim Tutumlarının İncelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1).
- Boxill, J. (2003). The Ethics Of Competition. In J. Boxill (Ed.), *Sports Ethics An Anthology* (Pp.107-115). United Kingdom. Blackwell Publishing.
- Bredemeier, B.j., Shields, D. 1. (1986). Moral Growth Among Athletes And Nonathletes: A Comparative Analysis, *The Journal Of Genetic Psychology*.

- Can, C. (2012). Fair play yemin istemez. 1. Baskı, Hakan Can, Ahmet Talimciler (Eds.), MOSS yayınları, İstanbul.
- Coulomb-Cabagno, G. and Rasclé, O. (2006). Team Sports Players' Observed Aggression As A Function Of Gender Competitive Level And Sport Type Journal Of Applied Social Psychology, 36 (8).
- Covrig, D. (1996). Sport, Fair Play, and Children's Concept of Fairness. Journal For a Just&Caring Education 2(3).
- Csepregi, G. (1992). Sporda hümanist perspektifler, (N Avşar Çev). Eğitim Bilimleri Dergisi, Buca Eğitim Fakültesi Yayın Organı, 1(1): 14-16.
- Demirbolat, A. (1998). *Toplum ve Spor*, Kadioğlu Matbaası, Ankara.
- Erdemli, A. (1996). İnsan, Spor ve Olimpizm. İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Erdemli, A. (2008). Spor Yapan İnsan. 1. Baskı, E Yayınları: İstanbul.
- Erdoğan, B.S. (2014). Profesyonel Futbolcularda Bireysel Değerler Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.
- Fişek, K. (1998). Devlet Politikası ve Toplumsal İlişkileri Açısından Dünya'da Türkiye'de Spor Yönetimi. 2. Baskı, Bağırhan Yayınevi: Ankara.
- Gezer, E.D., Aslan, C.S., Dalkıran, O. ve Kılıçgil, E. (2017), Farklı Spor Branşlarındaki Elit Sporcuların Sosyal Beceri Düzeylerinin Seçilmiş Değişkenler Açısından Karşılaştırılması, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi.
- Hardaway, F. (2003). Foul Play: Sports Metaphors as Public Doublespeak; In: Boxill J. (Editor). Sport Ethics an Anthology. USA; Blackwell.
- Hoffman, M.L. (1990). The Contribution of Empathy to Justice and Moral Judgment. In: Esinberg N, Strayer J. (Editors), Empathy and Its Development. New York: Cambridge University Press.
- Huizinga, J., Homo, L. (1995). Oyunun Toplumsal İşlevi Üzerine Bir Deneme, 1. Baskı. Kılıçbay MA. Çev. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kaidal, A., Badaki, O.L. and Sanusi, A.A. (2014). Sports and conflict prevention; the way forward for global peace. Journal of Sports and Physical Education, 1 (7).
- Karasar, N., (1997). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara. 7.basım. ss.75-90, Ankara.

- Kavussanu, M., Seal, A.R, and Phillips, D.R. (2006). Observed prosocial and antisocial behaviors in male Soccer teams: age differences across adolescence and the role of motivational variables, *Journal of Appli Sport Psychology*, 18.
- Koç, Y. (2013). Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği (BEDSDÖ): Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1).
- Lemyre, P.N., Roberts, G.C. (2002). Ommundsen Y. Achievement Goal Orientations, Perceived Ability, and Sportpersonship in Youth Soccer. *Journal of Applied Sport Psychology* 14(2): Loland S. Fair play in sport: a moral norm system. London.
- Lovat, T. J., and Clement, N. D. (2008). The Pedagogical Imperative of Values Education. *Journal of Beliefs & Values*.
- Lumpkin, A., Stoll, K.S., Beller, M.J. (2003). *Sport Ethics: Application for Fair Play*. 3rd ed. USA: McGrawHill.
- Luther, A., Hotz, A. (2004). *Fairness im Sport-Lernen für's Leben? Leibesübungen-Leibeserziehung*.
- Ongan, H. ve Demiröz, D. M. (2010). *Akademik Futbol Futbolda Rekabet Başarı İlişkisi*, İstanbul: Hiperlink Yayınları 14.
- Papageorgiou, M., Hassandra, M. and Hatzigeorgiadis, A. (2008). Fair-play in physical education: Effects of sex, age and intrinsic motivation. *Inquiries in Sport & Physical Education*, 6 (2).
- Pilz, G.A., Wewer, W. (1997). *Erfolg oder Fair Play?: Sport als Spiegel der Gesellschaft*. München; Copress Verlag.
- Pilz, G.A. (1995). Zum Problem Struktureller Bedingungen für Unfairness Eine empirische Analyse. In: *Fairness und Fair Play*, Hrsg: Gerhardt, V, Lammer, M, 2.Aufl, Sankt Augustin: Academia Verlag, Köln.
- Rudd, A. and Stoll, S. (2004). What type of character do athletes possess? An empirical examination of college athletes versus college non athletes with the RSBH Value Judgment Inventory, *The Sport Journal*.
- Sezen, G. (2003). *Profesyonel ve Amatör Futbolcuların Fair Playe Anlayışları Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Sezen, G. (2007). *Profesyonel Futbolcuların Fair Playe Yönelik Davranışları ile Empatik Eğilim Düzeyleri Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

- Sezen, G., Yıldırım, İ. (2011). Profesyonel futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri, *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*.
- Sezen, G., Yıldırım, İ. (2012). Sportspersonship orientation and empathy: a study of Professional football players, *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*.
- Shields, L.L.D., Bredemeier, L.J.B. (1994). *Character Development and Physical Activity*. USA: Human Kinetics
- Shields, D.L., LaVoi, N.M., Bredemeier, D.L. and Power, F. C. (2007). Predictors of poor sportpersonship in youth sports: Personal attitudes and social influences. *Journal of Sport and Exercise Psychology*.
- Stornes, T. and Ommundsen, Y. (2004). Achievement goals, motivational climate and sportpersonship: A study of young handball players. *Scandinavian Journal of Education*, 48 (2).
- Şahin, M. (1990). *Spor Ahlakı ve Sorunları*, Evrensel Basım Yayın, İstanbul.
- Şahin, N. (2012). Elit Düzeyde Takım Spor ve Bireysel Spor Yapan İki Grubun İletişim Becerilerinin Karşılaştırılması, *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*.
- Şahin, H.M., Şebin, K., Yılmaz, M. ve Şahin, M. (2014). *Sporda Şiddetin Boyutları*. Nobel Yayınevi, Ankara.
- Teke, E. (2018). *Sporcuların Kişilik Özelliklerinin Fair-Play Davranışına Etkisinin İncelenmesi*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Tsai, E. and Fung, L. (2005). Sportspersonship in youth basketball and volleyball players. *The Online Journal of Sport Psychology*, 7(2)
- Yıldırım, İ. (2002). "Fair Play: Türkiye'deki Görünümü ve Geliştirme Perspektifleri", 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya.
- Yenerer, Çakmut, Ö. (2013). "Sporda Yolsuzluk: Şike ve Teşvik Primi Suçu" T. Çağlar (Ed.), *Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı içinde*, Ankara: Salmat Basım.
- Yıldırım, İ. (2004). Fair Play: Kapsamı, Türkiye'deki Görünümü ve Geliştirme Perspektifleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*.
- Yıldırım, İ. (1992). *Sporda Fair Play Kavramının Tarihsel Boyutları*. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri 2. Ulusal Kongresi Bildirileri, Yayın No:3. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yayınları.

Yıldıran İ, Sezen, G. (2006). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının sportmenlik ve profesyonellik arasında ikilem barındıran somut örnek olaylara yaklaşımlarının değerlendirilmesi, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3): 3-14.

Ek: Yarışma Sporunda Fair Play ve Spor Ahlakını Sağlamaya Dönük Bazı Örnekler

Performans sporlarında sporculara yüklenen aşırı kazanma hırsı, yönetimin, teknik ekibin ve taraftarların beklentileri, sporcuların maddi kazanç kaygıları, takımlar, sporcular ve taraftarlar arası rekabet gibi nedenlerden spordaki fair-play ruhu ve ahlaksal amaç yok olmaktadır. Bu olumsuz durumlardan kurtulmak için zaman zaman uygulamalar yapılmaktadır.

FIFA'nın tüm dünyada "fair-play haftası" ilan ettiği 2007 yılında Süper Lig takım kaptanları maçlara fair-play yemini ile başlamışlardır. Ancak bu haftanın Süper Ligin en çok kart görülen haftası olması Türkiye'de spor ahlakı anlamında önemli mesajlar vermektedir. Can (2012) "fair-play için yemin etmeye gerek yoktur, fair-play sporunun içinden gelen bir anlayış ve inanç biçimidir" şeklinde anlatmıştır. Bütün oyun kuralları oyunun nasıl oynanması gerektiğini belirtirken "ideal oyun" tarifi yapmaktadır. İdeal oyun kuralları kazanma-kaybetme boyutuna ilişkin olmayıp tamamen centilmenlik ve ahlaki yapı üzerine inşaa edilmiş anlayışlardır. Başlama ve bitirme haricindeki her düdüğü fair-play ruhuna ve ahlaki yapıya uygun olmayan hareketleri cezalandırmak için çalınmaktadır (Can, 2012).

Türkiye Futbol Federasyonu, futbolun kalitesini, seyir keyfini arttırmak ve fair-play ruhuna yakışır müsabaka ortamını sağlamak amacı ile 2005 yılında "Mavi Bayrak" projesini uygulamıştır. Uygulama raporlarının özensiz ve yanlış doldurulması performans sporunda özellikle de futbolda başarı odaklı ve fair-play anlayışından yoksun bir yol çizildiği somut bir örnek olarak görülmüştür (Sezen, 2009).

Örnek Olay 1: Tolga Şanbay yönetimindeki Fenerbahçe U15 Futbol Takımı'nın 3 Kasım 2002 tarihinde, Elit Akademi Ligi'nin 13. hafta maçında, Fenerbahçe U15 Takımı ile Eskişehirspor U15 Takımı arasında oynanan karşılaşmanın 65. dakikasında Eskişehirspor takımının oyuncusu sakatlanarak oyun alanından çıkmak zorunda kalmıştı. Bu dakikaya kadar tüm oyuncu değişiklik hakkını kullanan Eskişehirspor'un, sahada 10 kişi ile mücadele etmesi üzerine; Tolga Şanbay yönetimindeki Fenerbahçe U15 Takımı teknik heyeti önce TFF yetkililerine, daha sonra karşılaşmanın hakemine ve rakip takım teknik heyetine saha içinde 10-10 mücadele etmek istediklerini belirterek, bir oyuncusunu çıkarmak isteğini iletmişti. Bunun üzerine maç 1-1 devam ederken, 65. dakikada oyun alanından 1 oyuncusunu çıkaran Fenerbahçe de karşılaşmayı 10 kişi ile tamamlamıştı.

Örnek Olay 2: FIFA'nın "2012 Yılı Fair-Play Ödülü" için önerdiği 3 aday arasına giren Eskişehirspor futbol takımı oyuncusu Leonardo de Deus Santos Dede, Avrupa Ligi 2. tur maçında oynanan *Eskişehirspor-Saint Johnstone* maçında yaptığı hareket nedeniyle Metin Oktay Fair Play Ödülü'ne layık görüldü. Söz konusu maçta, Eskişehirsporlu oyuncular yerde yatan rakiplerini görmeyerek ataklarına devam etmişler ve hücum korner ile sonuçlanmıştı. Ancak olayı daha sonra gören Kırmızı-Siyahlı futbolcu Dede köşe vuruşunu kullanmak yerine topu Saint Johnstonelu oyunculara geri vermişti. Bu Fair-Play hareketi, Saint Johnstone taraftarlarının FIFA'ya başvurusu sonucu, 2012 Fair-Play Ödülü adayları arasına girmişti.

Örnek Olay 3: Fenerbahçe Galatasaray Voleybol takımları arasında 2017 yılında oynanan şampiyonluk maçında hiç set vermeden şampiyon olan Fenerbahçe şampiyon oldu ve iki takım kutlamalar sırasında birlikte dostluk pozunu vermeleri ülkemizdeki fair play için güzel bir örnektir.

www.Sporx.com.tr. 2018

Örnek Olay 4: TFF'den yapılan açıklamaya göre, fair play gereği topu karşı takıma vermek isteyen milli oyuncu Muhammet Emin Sarıkaya'nın yaptığı vuruş, Hırvat file bekçisinin hatasıyla ağlarla buluştu. Santra vuruşu sonrası meşin yuvarlağı ayağıyla kontrol eden kaleci Murat Akğit, topu kendi ağlarına göndererek rakibin mağduriyetini telafi etti.

cnntürk.com,2019

Örnek Olay 5: Pendikspor Teknik Direktörü Sinan Yücer, Altınordu'nun 10 kişi kalmasının ardından fair-play örneği göstererek oyuncusu Ahmet Yazar'ı oyundan aldı. Böylelikle maçın son 8 dakikasını iki takım da 10'ar kişiyle tamamladı.

www.Sabah.com.2018

Örnek Olay 6: Trabzon'da kontrolden çıkan motosikletin maç çıkışı çarptığı gruptaki 7 as oyuncusu yaralanan Spor Lisesi Kız Futsal Takımı, Liselerarası Futsal Şampiyonası'nın final maçına

yedek ağırlıklı kadro ile çıkmak zorunda kaldı. Diğer finalist İMKB Kız Meslek Lisesi Futsal Takımı Fair-Play örneği göstererek, maça çıkmama kararı alınca, Spor Lisesi şampiyon oldu.

www.Sabah.com.2017

Örnek Olay 7: Beşiktaş ile Skenderbeu arasında oynanan maçta fair play anlamında önemli bir olay yaşandı, 16.dakikada Mustafa PEKDEMEK'in goli ile öne geçerken, rakip takım sakat oyuncularını gerekçe göstererek hakeme itiraz etti, Şenol Güneş'in talimatıyla siyah beyazlı oyuncular, santra sonrası rakibe hamle yapmadı ve Skenderbeu oyuncusu Sowe, beraberlik golünü attı.

Örnek Olay 7: Fair Play Üniversiteler Kervanı' Projesi

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Fair-Play Komisyonu, Fair-Play kavramı ve ruhunun ülke genelinde yaygınlaştırılması amaçlı faaliyetleri kapsamında "Fair-Play Üniversiteler Kervanı" projesini 2014 yılından itibaren yürütmektedir. Üniversitelerde Fair-Play düşüncesinin yayılması ve geleceğin spor öğretmenleri, antrenörleri ve yöneticilerinin Fair-Play felsefesini benimseyip, yetiştirecekleri öğrencilerine benimsetmesi adına oluşturulan proje ile ülke sporuna katkıda bulunulması hedeflenmiştir.

Örnek Olay 8: Fair-Play Karikatür Yarışması

Fair-Play Karikatür Yarışması, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Fair-Play Komisyonu tarafından ulusal ve uluslararası çapta 1996 yılından itibaren organize edilen bir yarışmadır. Karikatürün; Fair-Play idealinin anlaşılması ve yaygınlaştırılması çalışmaları çerçevesinde çocuklara, gençliğe ve tüm topluma Fair-Play'i anlatmanın iyi bir yolu olabileceği düşünülmüştür.

